

הוועדה לפטורים ולמיזוגים

-פרוטוקול-

מועד הדיון : 24 בינואר 2018 בשעה 10:00

מקום הדיון : משרד רשות ההגבלים העסקיים, עם ועולמו 4 ירושלים

משתתפים :

אופיר בשן – חבר
אשר דויטש – חבר
יואל ליפובצקי – חבר
עינת מלר – חברה
איתן לסרי – חבר
אורי שוורץ – הממונה על הגבלים עסקיים (בפועל)
עידית פרוים – מנהלת תכנון ומדיניות
אייל שפירא – עוזר בכיר לממונה
אלעד מקדסי – ראש צוות, מחלקה משפטית
שגית חדד – מחלקה משפטית
עומר ברנדר – מחלקה כלכלית
אנגילה טטוראשוילי – לשכת הממונה על הגבלים עסקיים
יובל רביד – מתמחה, מחלקה משפטית

הערה : בשל מניעותה של הממונה על הגבלים עסקיים, מיכל הלפרין, לדון בסוגיה, נכח בוועדה אורי שוורץ כממונה על הגבלים עסקיים בפועל.

על סדר היום

אישור כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות), התשע"ח- 2018 (להלן – "פטור הסוג").

המסמכים שבפני חברי הוועדה :

1. טיוטת כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות), התשע"ח- 2018
2. דברי הסבר לפטור דברי הסבר לכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג להסדרי הלוואות משותפות), התשע"ח-2018

תקציר הדיון

עו"ד אלעד מקדסי מציג את פטור הסוג: פטור הסוג שמונח לפנינו מחליף אסדרה אחרת שהייתה ב-15 השנים האחרונות, באמצעות מכתבים. שיתופי פעולה מהסוג הזה של עסקאות משותפות נתפסת כחיובית, טמונים בהם הרבה יתרונות, צד לווה שיכול להשיג מימון בהיקפים גדולים ובתנאים יותר טובים מגוף אחד, והצד המלווה יכול לפזר את סיכוניו ולא להיקלע למגבלות רגולטוריות.

מצד אחד יש פה שיתופי פעולה שנכנסים תחת הסדר כובל לפי חוק ההגבלים, מצד שני יש הבנה בעולם ובארץ שזה נדרש. הרבה פעמים יהיה נכון ששיתופי הפעולה הללו יתבצעו. לכן, מאז שנת 2002 לא נדרש להגיע לרשות ברוב המוחלט של עסקאות הסינדיקציה, אלא ניתן לצדדים לדלג על השלב של הגשה בבקשת פטור, על פי מכתב שיצא כל שנה, שההגבלות שהיו בו, מעבר לחובות דיווח על ההלוואות שבוצעו, נגעו בעיקר לשני הבנקים הגדולים, לאומי ופועלים. שני הבנקים האלה הם הבנקים היחידים שיכולים להוביל קונסורציומים בתחומים מורכבים מאוד. לאחר שעברנו על הדיווחים לאורך השנים, שני החששות שעלו מהבדיקה שעשינו מתנקזים לבנק לאומי ולבנק לפועלים. החשש הראשון נוגע בעיקר לפרויקטים מורכבים, כמו תשתיות, שרק לאומי ופועלים יודעים להוביל. לכן, בעייתי שיחברו זה לזה בעסקאות שרק הם יודעים להוביל. יש לשמר אחד מחוץ לחבירה כדי שתתקיים התמחרות אפקטיבית.

לשאלתנו של חבר הוועדה אשר דויטש משיב כי יש פרמיה למוביל הקונסורציום.

החשש מהסוג השני, שבנק גדול הוא בעל כוח כלפי הלווים גם אם מנתקים את סוג ההלוואה והפרויקט.

שני החששות באים לידי ביטוי בסעיפים (ג) ו-(ד) בפטור הסוג, שמסננים את מה שיכול להיכנס לפטור הסוג. לאומי ופועלים הם הבנקים שיודעים לארגן את ההלוואות האלו, ואלו שעומדים בחתך של מלווה גדול. אנחנו גם בסעיף (ג) וגם ב-(ד), לא חושבים שבנק לאומי ופועלים צריכים לחסות תחת פטור הסוג בשיתופי הפעולה שלהם, למעט בשני מקרים: (1) חלקם בשת"פ זניח, פחות מ-20% מההלוואה; (2) ללא השתתפות של שניהם, ונתקלנו לאורך השנים במקרים כאלה, הלווה לא יכול לקבל תנאי אשראי דומים. יש בהשתתפות של שניהם יתרון ללווה. זה לגבי סעיפים (ג) ו-(ד). עוד תנאים שנכנסו, כדי לשמר את היתרונות שאנו רואים ולמזער את החסרונות הם בסעיפים א ו-ב, כך שנדרשת הסכמה הלווה מראש ובכתב, כדי שלא ינצלו את פטורי הסוג מאחורי הגב של הלווה.

אשר דויטש: איזו ברירה יש ללווה?

אלעד מקדסי: זה לא בהכרח שלילי שהוא מאשר להם להשתתף יחד, זה בא למנוע שבנק מסוים יבוא בלי ההסכמה המפורשת הזו של הלווה, ויסגור תנאים מול הבנקים האחרים, מה שימנע ממנו את ההתמחרות הזו.

אשר דויטש: הייתי מכניס מינימום של סכום. לדוגמא מיליון ₪.

אלעד מקדסי: חשבנו על ההיבט הזה, והגענו למסקנה שאין סכום שנכון לקבוע. זה מאוד תלוי בגודל הפרויקט וסוגו. סעיפים ג ו-ד יענו על החששות, וגם סעיף ה, שעיקרו של ההסדר הוא לא בהפחתת התחרות או מניעתה. נראה לנו יותר נכון שהכלל בהיבט הזה יהיה גמיש ולא סכום שרירותי.

איתן לסרי: מה התנאים שתוכל לשמר את סעיף (ה), שלא יבואו בנסיבות כאלו ואחרות ויפגעו בתחרות? איך נאכף?

אלעד מקדסי: סעיף (ה) הוא לא ייחודי לפטור הסוג הזה, הוא מופיע בחוק ההגבלים כתנאי לכל פטור סוג. האכיפה שלנו תהיה אם נגלה שההערכה עצמית שעשו הצדדים לא נכונה ולא עומדת בתנאים.

אורי שוורץ: עולם פטורי הסוג הוא עולם שבו אנו קובעים כללים ונותנים לשוק לבחון אם עסקה מסוימת עומדת בכך.

אשר דויטש: אבל איך אפשר לדעת כשאין מגבלה של סכום?

אורי שוורץ: כל סכום שנקבע בפטור הסוג בהכרח ילקה בהכללת יתר ובהכללת חסר.

השאלה היא מהותית, ואמת המידה הזו נמצאת בהרבה פטורי סוג אחרים. יש לנו את הכלים להתמודד עם ניצול לרעה של הפטור הזה במקרים שלא עומדים בתנאים הקבועים בו.

אופיר בשן ואשר דויטש: החשש הוא מיצירת פתח לתיאום מחירים.

אורי שוורץ: הבחירה בנתיב פטור הסוג הייתה ארוכה וקשה, ואני מסכים שלא מושלמת. את אותו חשש שאתם מעלים, אפשר היה לראות מתממש היום גם תחת האסדרה הקודמת אם הוא היה חשש אמיתי. זו לא התמונה שעלתה. צריך אולי לחשוב לעשות את פטור הזמן תקף לתקופה יותר קצרה, ואז לבחון את ההשפעה.

אשר דויטש: אפשרי. צריך אולי להתנות קונצורסציות בשיתוף אחד מהגופים המוסדיים שאינם בנקים.

עומר ברנדר: לא הייתי רוצה למנוע קונצורסציות במקרה שבו אף מוסדי לא רוצה להיכנס אליו.

אשר דויטש: חושב שצריך לקבוע פרמטר כמותי של מינימום, שיהיה ברור מתי לא באים אליכם. פרמטר לא רק במונחי כסף אלא גם במונחי משך ההלוואה.

אורי שוורץ: עולם ההלוואות מגוון מאוד. אנו גם לא רוצים לתת למוסדיים כוח יתר.

אשר דויטש : אבל היום יש את הכוח לבנק. אין לי בעיה להעביר חלק מהכוח למוסדי.

אשר דויטש להצעת אורי שוורץ : אפשר באמת להגביל את משך פטור הסוג לשלוש שנים ולראות מה קורה.

אופיר בשן : אפשר לקחת את זה לשלוש שנים, ואחרי חצי מהזמן לבוא לתת סקירה לוועדה ולראות אם יש ניצול לרעה של הפטור ואולי נראה שצריך עוד פרמטר שיעזור לא ליצור עיוות.

אורי שוורץ : אנחנו תמיד יכולים לבטל את פטור הסוג, או לתקן אותו אם רואים צורך.

אשר דויטש : תעשו איזשהו מעקב לראות מה קורה עם שוק ההלוואות, ואם תראו שדברים לא כמו שציפיתם, נתכנס לעשות שינויים.

אורי שוורץ : אז נסכים על 3 שנים לפטור וחצי שנה קודם נתכנס?

כל החברים : כן.

החלטה : הפטור יותקן לתקופה של 3 שנים, וחצי שנה לפני פקיעת תוקפו תתכנס הוועדה לבחינת דבר חידושו.

מועד תום הדיון : 11:00.

רשם : יובל רביד.